

Sprawozdanie z obrad III Opolskiego Colloquium Prawno-Historycznego, Brzeg 18 kwietnia 2007 r.

dr Andrzej Szymański

W dniu 18 kwietnia 2007 r. w Muzeum Piastów Śląskich w Brzegu odbyło się III Opolskie Colloquium Prawno- Historyczne pod hasłem *Prawne, historyczne i doktrynalne aspekty własności*.

Organizatorami kolejnego już spotkania historyków prawa była Katedra Historii Polski i Historii Powstania Państwa i Prawa Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Opolskiego, Katedra Doktryn Polityczno- Prawnych i Prawa Rzymskiego WPiA, Wojewódzki Oddział Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana” w Opolu, Koło Naukowe Inter - Lex oraz Centrum Dokumentacji Europejskiej w Opolu. Sekretarzami naukowymi Colloquium byli: ks. dr Piotr Sadowski, dr Ewa Kozerska (prodziekan WPiA UO), i dr Andrzej Szymański.

Podczas obrad referaty wygłosili goście przybyli z krajowych ośrodków uniwersyteckich oraz z zagranicy a także pracownicy naukowo-dydaktyczni Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Opolskiego.

O godz. 10.00 wszystkich przybyłych, w tym Henryka Mazurkiewicza, przewodniczącego rady

powiatu brzeskiego i Wojciecha Huczyńskiego, burmistrza Brzegu powitał prof. UO dr hab. Stanisław Leszek Stadniczeńko, dziekan WPiA. W krótkim słowie wprowadzającym w tematykę colloquium przedstawił m.in. wspaniałe tradycje prawnicze miasta Brzegu.

Sejse pierwszą, której przewodniczył prof. dr hab. Marek Maciejewski z Uniwersytetu Wrocławskiego i Opolskiego, zainaugurował prof. dr hab. Witold Wołodkiewicz (Uniwersytet Warszawski, przewodniczący Komisji Praw Antycznych PAN). W swym wystąpieniu skoncentrował się on na określeniu miejsca, jakie zajmowała własność w prawie rzymskim. Według prelegenta, Rzymianie nie traktowali własności jako wartości absolutnej- zakres pojęcia własności uzależniony był m. in od bieżącej polityki, także gospodarczej. Dopiero szkoła prawa natury uczyniła własność pojęciem absolutnym. W drugiej części swego wystąpienia prof. Wołodkiewicz odniósł się do praktyk wielu polskich parlamentarzystów, którzy w sposób niewłaściwy powołują się na rzekome regulacje podczas

debaty sejmowej dla uzasadnienia swoich twierdzeń.

Kolejnym referentem był gość z Libanu, wybitny romanista - prof. dr Emile Bejjani (Rada Konstytucyjna Republiki Libańskiej), który przedstawił zarys problematyki związanej z instytucją zasiedzenia w prawie rzymskim i współczesnym prawodawstwie libańskim. Tytuł przedłożenia zaprezentowanego w języku francuskim to: *L' usucapion en droit romain et ses reflets en droit libanais*.

Prof. UAM dr hab. Wojciech Dajczak (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) w błyskotliwym wystąpieniu omówił aktualny stan dyskursu naukowego o zakresie przedmiotowym prawa własności. Uwagi swe sformułował z perspektywy tradycji prawa rzymskiego, a wykład podzielił na trzy części:

1. Co to jest własność?
2. Jak nabyć własność?
3. Co może stanowić przedmiot własności?

Następnie zebrani wysłuchali wykładu prof. UO dr hab. Stanisława L. Stadniczeńki, dziekana WPiA, w którym naświetlił on problematykę związaną z prawami do własności w Konstytucji RP. Prof. Stadniczeńko zagadnienie prawa własności rozpatrywał w relacji do praw człowieka ujętych w prawodawstwie różnych krajów i narodów, poczynwszy od Karty Praw Wirginii z 12 czerwca 1776 r. aż do współczesnych regulacji europejskich i Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 r.

Kolejnym referentem był ks. prof. UO dr hab. Artur Mezglewski

(Katolicki Uniwersytet Lubelski i Uniwersytet Opolski). Temat jego wystąpienia to: *Naruszenie praw własności w okresie PRL na przykładzie kościelnych nieruchomości szkolnych*. Poruszył w nim problematykę wywłaszczania nieruchomości szkolnych, kwestię ograniczeń własności w oparciu o przepisy prawa administracyjnego oraz związany z wywłaszczeniami bezprawnym zabór majątku ruchomego znajdującego się na terenie szkół. W każdej części wystąpienia dokonano oceny działań z obowiązującym podówczas prawem. W konkluzji referujący stwierdził, iż „przejmowanie nieruchomości [...] szkół wyznaniowych stanowiło jeden z przejawów szeroko pojętej polityki ograniczania infrastruktury kościelnej i miało na celu zmniejszenie możliwości oddziaływania instytucji kościelnych na społeczeństwo oraz utrudnienie bądź uniemożliwienie ich jakiegokolwiek rozwoju”.

Sesję przedpołudniową zamykał referat dra Mirosława Sadowskiego z Uniwersytetu Wrocławskiego. W sposób bardzo interesujący referent przybliżył zebrany mało znane regulacje prawa muzułmańskiego, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki własności. Konkludując, autor zauważył: „Muzułmańskie prawo własności różni się [...] od koncepcji prawa wypracowanej przez jurystów rzymskich. Dla muzułmanów własność nie jest [...] świętym i nienaruszalnym prawem naturalnym. Sami wyznawcy Allaha podkreślają, mając na myśli model idealny, że własność powinna służyć realizacji pod-

stawowych celów muzułmańskiej polityki: sprawiedliwości społecznej, powszechnej edukacji, wzrostowi ekonomicznemu, likwidacji bezrobocia i bezpieczeństwu społecznemu”.

Pomiędzy sesjami odbyło się wręczenie nagrody Peregryna z Opola za umiłowanie sprawiedliwości, ufundowanej przez Wojewódzki Oddział Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana” w Opolu. Nagroda ta jest przyznawana za umiłowanie sprawiedliwości i jest tradycyjnie wręczana każdego roku podczas obrad Opolskiego Colloquium Prawno-Historycznego osobom wyróżnionym przez kapitułę. W tegorocznej edycji nagrodzeni zostali: Halina Łubniewska, prezes Stowarzyszenia Uniwersytet Trzeciego Wieku w Opolu i dr Paweł Kozerski, wieloletni dyrektor Muzeum Piastów Śląskich w Brzegu, wybitny muzealnik i pasjonat, któremu brzeski Zamek zawdzięcza swój obecny blask. Podczas ceremonii wręczenia nagród laudacje wygłosił Tadeusz Staszczak, przewodniczący Zarządu Wojewódzkiego Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana” w Opolu.

Po przerwie obiadowej uczestnicy Colloquium zwiedzili Muzeum Piastów Śląskich oprowadzani przez jego dyrektora- dra Pawła Kozerskiego.

Sesji popołudniowej, która rozpoczęła się o godz. 15.00, przewodniczył prof. UAM dr hab. Wojciech Dajczak.

Pierwszy głos zabrał ks. dr Piotr Sadowski (Uniwersytet Opolski, Biskupi Sąd Duchowny w Opolu),

który zaprezentował wyniki swoich badań nad problematyką nabycia własności pożytków naturalnych w prawie rzymskim. W ciekawym referacie omówił on specjalistyczną terminologię używaną w tej dziedzinie prawa rzymskiego, przedstawił poglądy polskich i zagranicznych znawców tematu, a także przedstawił sposoby nabycia konkretnych rodzajów pożytków naturalnych.

Kolejną referentką była mgr Monika Koncur (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu). Zaprezentowała ona przedłożenie pt. „*Cautio damni infecti- granice odpowiedzialności*”.

Interesujący referat przedstawił ks. dr Bogdan Węgrzyn (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wyższe Seminarium Duchowne OO. Franciszkanów we Wronkach). Przedstawił on słuchaczom kwestie związane z własnością w konstytucjach Zgromadzenia Sióstr Albertynek Posługujących Ubogim.

Ostatnim referentem był dr Andrzej Szymański (Uniwersytet Opolski), który przedstawił zebranym kulisy likwidacji przez władze lokalne w dniu 7 listopada 1946 r. Domu Dziecka *Caritas* w Kuźni Raciborskiej.

Po zakończeniu wystąpień merytorycznych i dyskusji nad referatami prof. UAM dr hab. Wojciech Dajczak dokonał podsumowania obrad III Opolskiego Colloquium Prawno-Historycznego, zaś prof. UO dr hab. Stanisław L. Stadniczeńko zamknął obrady, wyrażając podziękowanie za zorganizowanie Colloquium

ks. dr. Piotrowi Sadowskiemu i osobom współpracującym (dr dr E. Kozerska, A. Szymański) oraz słuchaczom, spośród których do najwytrwalszych zaliczali się członkowie Koła Naukowego Inter-Lex z Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Opolskiego. Należy dodać, że przedstawione referaty cechował wysoki poziom merytoryczny, zaś konferencja była bardzo sprawnie zorganizowana. Należy oczekiwać, iż niebawem materiały z konferencji zostaną opublikowane.

Nota o autorze:

dr Andrzej Szamański (adiunkt), Uniwersytet Opolski, Wydział Prawa i Administracji, Katedra Historii Polski i Historii Powszechnej Państwa i Prawa, e-mail: andrzej@kozle.pl